

[Hølge Larsen.]

langsomt har bevæget sig frem imod en position, der skulle gøre yderligere afspændingskridt mulige. Jeg tænker på de nedskæringer i militærbevillinger, som er foretaget på Sovjetunionens budget og på USAs budget, på de planer, som er fremlagt fra begge sider, og som — vil jeg vurdere det til — i hvert fald indeholder punkter, hvorom det skulle være realistisk at tro, at man kunne forhandle sig frem til resultater, der viderefører den linje, der indledtes med atomprøvestopaftalen sidste sommer.

Den højtærede udenrigsminister gjorde opmærksom på, at dette i første række er spørgsmål, der vedrører nedrustningskonferencen i Genève, og at Danmark ikke er repræsenteret dér. Det er rigtigt, og jeg erkender, at dermed er mulighederne for direkte dansk indflydelse på disse forhandlinger ikke store. Jeg går ud fra, at den højtærede udenrigsminister vil benytte eventuelle muligheder, der skulle være, for at Danmark kunne bidrage til et positivt resultat her. Jeg gør det ikke, og det vil jeg gerne have understreget, ud fra den betragtning, at vi kan regne med at stå over for en snarlig og meget omfattende nedrustningsaftale. Jeg tror, at vi tværtimod skal indstille os på i spørgsmålet om nedrustning, i spørgsmålet om videregående afspænding i forholdet mellem øst og vest og i forhold, der vedrører Europa, at dér er det et sejt og målbevidst arbejde, der kræves for gradvis at nå frem. De erfaringer, vi har haft gennem det sidste halve år, gør imidlertid også, at jeg mener, at vi kan nære en vis begrundet optimisme om, at det skal være muligt at komme videre ad den vej.

Jeg skal derefter gå over til at gøre nogle bemærkninger om det, som er den egentlige anledning til, at vi har denne debat her i dag, nemlig spørgsmålet om de europæiske markedsdannelse.

Såvel det ærede medlem hr. Per Federspiel som det ærede medlem hr. Poul Møller gav udtryk for den opfattelse, at det først og fremmest er politiske modsætninger i Europa, som har voldt vanskelighederne for forhandlingerne imellem parterne i EFTA og fællesmarkedet, at det med andre ord først og fremmest er politiske synspunkter, som var medvirkende til, at forhandlingerne brød sammen i Bruxelles for godt 1 år siden.

Jeg tror, at der er meget rigtigt i denne vurdering. På den anden side skal man vel ikke deraf drage den slutning, at så er det også udelukkende et politisk spørgsmål for Danmark. Det ærede medlem hr. Per Federspiel brugte det udtryk, at man skulle hæve eller løfte dansk udenrigspolitik op over de handelspolitiske formål. Det lyder smukt, og det er naturligvis også i mange henseender rigtigt, men jeg stillede mig selv det spørgsmål, da jeg hørte det ærede medlems tale, om man ikke ved netop at lægge så megen vægt på det politiske overså noget centralt, noget væsentligt for Danmark, nemlig at det for os er et afgørende økonomisk spørgsmål, ved siden af at det naturligvis også er et politisk.

Jeg erkender selvfølgelig, og det gør vi formentlig alle, at der med det samarbejde, som er etableret ikke mindst gennem fællesmarkedet og i samarbejdet mellem Frankrig og Tyskland, er skabt et samarbejde, som skulle kunne umuliggøre, at europæiske lande igen kommer i krig; det politiske mål med samarbejdet i Europa er at undgå, hvad vi har oplevet under to verdenskrige i dette århundrede, og det vil naturligvis være noget i sig selv yderst værdifuldt.

Når man derudover taler om et politisk samarbejde og politiske modsætninger, ja, så forekommer det mig, at vi bevæger os på et område, hvor vi ikke ved så forfærdelig meget. Hvilke former skal et politisk samarbejde have? Det vides der ikke meget om, det er ikke drøftet nøjere igennem. Derimod ved vi ganske afgjort for Danmarks vedkommende, at vi har specielle økonomiske problemer i forbindelse med samarbejdet i Europa, økonomiske problemer, som måske for os er større og væsentligere end for de fleste andre. Det er de af den ganske særlige grund, at vi er storeksporthør af en varegruppe, nemlig landbrugsvarer, som der i de allerfleste lande føres en meget indgående protektionisme over for. Det vil altså sige, at vi som storeksporthør af levnedsmidler har ganske særlige økonomiske interesser knyttet til samarbejdsforholdene i Europa.

Dette har givet os vore vanskeligheder, ikke bare i de senere år under forhandlingerne om fællesmarkedet, under EFTA, men faktisk helt tilbage til de første år efter den anden verdenskrigs afslutning, og om man